

Viatge a la «perestroika»

La Unió Soviètica està immersa en un procés de canvis econòmics, socials, polítics i culturals que rep el nom de *perestroika*. El passat dia 1 de gener entrava en vigor una llei importantíssima per al desenvolupament de tot el procés, la llei sobre les empreses estatals. Això converteix el 1988 en l'any zero de la reforma radical de l'economia soviètica.

Unes vint mil empreses i consorcis, és a dir, milions de treballadors soviètics, afronten els nous criteris d'eficiència econòmica. És el pas del vell sistema, que es resisteix a morir, a un nou sistema, encara sense definir clarament. El fet és que vint mil empreses de tota l'URSS comencen a treballar en condicions d'autofinançament. Hauran d'organitzar la compra de primeres matèries (fins ara se n'ocupaven els organismes ministerials), respectar els contractes de subministrament amb l'estat o amb altres empreses consumidores, gestionar autònomament els beneficis per fer front a les despeses, proporcionar incentius als treballadors, etc. En definitiva, el que fins ara feien l'estat i els seus organismes ministerials, ha passat a mans de les mateixes empreses, els dirigents de les quals ja no seran escollits per via administrativa, sinó pels mateixos treballadors. És la segona revolució soviètica i, com es natural, topa amb gran nombre de resistències per part del personal instal·lat, la *nomenklatura*, tant a nivell de partit com d'aparell estatal.

Si els contractes no es compleixen, hi haurà multes. Si no es generen beneficis, els treballadors perdran primes de producció, la maquinària no podrà ser renovada i modernitzada, el producte esdevindrà invendible i la fàbrica o empresa podrà arribar a tancar.

No hi ha un altre camí

El nou camí encetat no serà fàcil, com va dir Gorbatxev en el seu missatge de cap d'any, però no queda una altra via fora de l'immobilisme que condueix al desastre. L'URSS és una primera potència mundial en armaments i força militar, va primera en la cursa per la conquesta pacífica de l'espai, però pateix un estancament econòmic des de l'època de Brejnev i un retard tecnològic que preocupen profundament els dirigents soviètics. La cúpula del poder n'és conscient i, si es

Aquest mes de gener entra en vigor a la Unió Soviètica la nova llei sobre les empreses estatals, un text legislatiu que permetrà dur endavant el sistema de canvis conegut com «perestroika».

Antoni Reig

nord-americana han permès a Reagan signar el tractat amb l'*Imperi del mal*, tal com ell mateix definí l'URSS al principi del seu primer mandat presidencial. En ambdues capitals els problemes econòmics han afavorit que la tradicional inclinació de la balança vers el canons s'hagi girat ara cap a la mantega (o canons o mantega). Als EUA el dèficit pressupostari ha posat fre als canons, a l'URSS ha estat la necessitat de millorar el nivell de vida de la població, la qual cosa condiona l'èxit

Any zero de la reforma econòmica: Gorbatxev no ho té massa fàcil.

barallen, és pel ritme més o menys ràpid del procés de reformes, sense qüestionar-ne la necessitat.

Aquesta situació ha afavorit sens dubte la firma, el passat mes de desembre, de l'acord d'eliminació d'euromísils entre l'URSS i els EUA. És clar que la política exterior soviètica està al servei de la *perestroika*.

També els maldecaps de l'economia

o el fracàs de la *perestroika*. El poble soviètic jutjarà sens dubte la nova política, en funció de les millores que reporti a la seva vida quotidiana.

Resistències i sabotatges

Gorbatxev no ho té gens fàcil, perquè la major part dels soviètics esperen a veure'n els resultats; o bé hi estan en contra i pensen que amb el nou

procés pot arribar a perillar el seu lloc de treball o poden minvar els seus ingressos. O que els obligaran a treballar més que fins ara, quan funcionin criteris de competitivitat. Pel que fa als dirigents, la cosa és més greu, perquè no sols perillen un seguit de privilegis adquirits, sinó el mateix lloc dins l'estructura de poder de l'aparell del partit o de l'estat. A més, ni els ministeris ni els grans organismes centrals que regeixen la vida econòmica del país no volen perdre poder ni competències. És el cas del Gosplan, organisme central de planificació, i del Gosnab, organisme estatal per a l'aprovisionament de l'estat.

Ja s'han produït casos, explicats per

la mateixa premsa soviètica, de clar sabotatge. Un d'ells és el d'una fàbrica que ja treballa des de l'any passat amb els criteris que ara han entrat en vigor. Produïx peces de recanvi industrials. Va subscriure contractes de subministrament a empreses consumidores dels seus productes, però li va ser impossible fer contractes a fi d'obtenir primeres matèries, per l'actitud contrària del

Acabar amb l'àbac

A. R.

Un treballador normal té un sou mitjà de 200 rubles mensuals (unes 40.000 pessetes). El menjar i els transports són quasi gratuïts. Les empreses donen menjar per un preu molt baix, insignificant, i el metro, l'autobús o el troleibús també són molt barats. Així mateix, els soviètics tenen gratis la sanitat i l'educació, i a uns preus molt baixos tot allò que fa referència a la cultura, com ara llibres i espectacles.

El preu d'un pis o apartament, inclosos llum, gas, telèfon i calefacció, no supera els 20 rubles, és a dir, el deu per cent del salari normal. No hi ha atur, ja que l'estat dona treball a tothom. El nivell educatiu i cultural mitjà és força alt. I la delinqüència és quasi desconeguda. Resulta sorprenent per a un occidental que es pugui passejar tranquil·lament pels carrers (si la temperatura ho permet) a l'hora que sigui i pel lloc que sigui.

Aquesta és la cara bonica de la moneda, però també n'hi ha una altra. Hi ha greus problemes d'aprovisionament de fruites i verdures. Cal fer cues en quasi tots els cantons. De tant en tant, per problemes de producció o de transport, escassegen determinats productes, i aleshores les cues esdevenen llarguíssimes als llocs on es poden trobar. Un dels productes més controlats és l'alcohol. Els restaurants i els locals públics tenen prohibit servir cap mena de beguda alcohòlica abans de les dues del migdia. I el dinar és a la una, és a dir, que el turista occidental no pot menjar amb vi o cervesa, si és aquest el seu costum. A les botigues de begudes alcohòliques les cues són llarguíssimes (com la del cuponàs), perquè el règim lluita contra l'estès vici de l'alcoholisme, reduint-ne el nombre de punts de subministrament.

Una societat no consumista

Els productes que es troben als grans magatzems manquen d'atractiu per al turista occidental, acostumat al consumisme. No hi ha disseny i tot sembla antiquat, dels anys cinquanta o seixanta. Pels carrers no hi ha anuncis ni botigues petites i mitjanes i, per tant, no hi ha aparadors. Tampoc no s'hi troben bars (n'hi ha molt pocs i sols al centre de les grans ciutats).

El jovent persegueix el turista per canviar dòlars a un canvi molt més favorable que l'oficial i als hotels et truquen a la porta per demanar-te si vols vendre pantalons, jerseis, camises, rellotges, ulleres. I, en el cas de les dones, productes de bellesa i roba interior. No és que falti res de tot això a l'URSS, el que passa és que els productes existents al mercat són ben antiquats i alguns manquen de qualitat. La moda és universal i el jovent vol anar a la moda. El problema és que l'estat soviètic no està per modes.

A Moscou hi ha uns 450.000 cotxes particulars, però per tenir-ne un, cal esperar entre quatre i cinc anys, des del moment en què es demana.

A les botigues dels grans magatzems les caixeres tenen totes àbacs, i és que la revolució tecnològica encara no ha penetrat dins la vida social i econòmica soviètica. Mentre al món occidental la pantalla i l'ordinador són ja una part normal del món que ens envolta, a l'URSS estan encara amb els àbacs.

Amb totes les coses bones i les no tan bones (per a un turista occidental consumista) la Unió Soviètica és un altre món, que actualment s'està obrint al turisme. A l'estiu del 1987 es calcula que uns setze mil ciutadans de l'Estat espanyol van visitar l'URSS. Moscou i Leningrad són ciutats que ja formen part de les rutes turístiques de la major part de les agències de viatge. Paga la pena eixir de la closca i airejar-se per uns altres mons. □

Gosplan. Conseqüència: els contractes de subministrament no es van respectar, fet que va suposar pagar una forta multa i que els treballadors de l'empresa veiessin disminuir els seus beneficis, com també que moltes fàbriques no poguessin obtenir les peces de recanvi necessàries.

El 1988 es configura, doncs, com un any clau per a la *perestroika* econòmica. Al mes de juny, Gorbatxev té una cita important amb la prevista conferència nacional del partit, on haurà de retre'n comptes i presentar-ne resultats satisfactoris, per poder fer front amb èxit a les resistències existents. □